

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 18.11.2015

Vår ref.: 2015/8862

Arkivnr.: 461.5

Statens Vegvesen, Region Vest
Askedalen 4
6863 Leikanger

Att. Mette Alsvik

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Statens vegvesen, Region vest, Ryfast – Tillatelse til utfylling i sjø ved Harestad i Randaberg kommune

Fylkesmannen har ferdigbehandlet søknaden fra Statens vegvesen Region vest av 17.07.2015, og har besluttet å gi tillatelse til utfylling i sjø etter forurensningsloven og forurensningsforskriften på visse vilkår. Vilkårene fremgår på side 6 og 7.

Tillatelsen omfatter utfylling av ca. 700 000 m³ sprengsteinsmasser i fyllitt, over et sjøbunnsareal på ca. 40 000 m².

Vi viser til søknad av 17.07.2015 om utfylling i sjø øst for Randaberg Industrier, Harestad/ Mekjarvik sør, Randaberg kommune. Det vises også til øvrige dokumenter i saken. Tiltaket vil berøre eiendommene på gnr. 50/1 og 49/391.

Søknad og saksbehandling

Omsøkte tiltak er en del av byggingen av Ryfylkes fastlandsforbindelse, Rv. 13 Ryfast og E39 Eiganestunnelen. Formålet med utfyllingen er å utvide næringsområdet utenfor eksisterende industriområder.

Søknaden omfatter utfylling av 700 000 ± 70 000 m³ sprengsteinsmasser av fyllitt fra E39 Eiganestunnelen, og tiltaket vil berøre et sjøbunnsareal på 40 000 ± 10 000 m². Utfylling skal foregå fra lekter, flytende plattform og fra land. Søker planlegger oppstart umiddelbart etter at tillatelsen er gitt, og videre utfyllingsarbeider frem til høsten 2017.

Vedtatt reguleringsplan for området (planid: 2010006) omfatter en større utfylling bestående av overskuddsmasser fra Rogfast- og Ryfastprosjektene, og omsøkte utfylling er en begynnelse på denne. Tiltaket ligger godt innenfor yttergrensen av utfyllingsarealet i reguleringsplanen. I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplanen ble det gjort en grundig konsekvensutredning¹ mht. naturmiljø og naturressurser. På grunn av det omfattende forarbeidet som ble gjort i den forbindelsen, samt samsvaret mellom tema i saksbehandlingen for reguleringsplanen og etter forurensningsloven, vurderer Fylkesmannen at det ikke er nødvendig med en egen høring av tiltaket etter forurensningsloven. Tillatelsen blir derfor bare etterhåndskunngjort, med klageadgang på tre

¹ COWI, 2013. Områderegulering for Mekjarvik sør, havne- og næringsområde | Konsekvensutredning for reguleringsplan. Rap_911. Revidert 02.02.14.

uker fra kunngjøringsdato. Tidligere høringsuttalelser til reguleringsplanen som er vurdert å være relevante i forbindelse med forurensningsloven, er tatt med i følgende saksutredning.

Miljøforhold

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2.

Naturmangfold

Det er ikke registrert viktige marine naturtyper innenfor planområdet. I influensområdet er det registrert en ålegrasforekomst av verdi C (lokalt viktig), samt bløtbunnsområder av verdi A (svært viktig), i Randbergbukta omtrent 2 km nordvest for tiltaksområdet². Tiltaksområdet ligger også i nærheten av registrerte gyteområder for torsk av stor verdi.

Vannforekomst

I følge databasen www.vann-nett.no er omsøkt område en del av vannforekomsten «Byfjorden-Åmøyfjorden», og klassifiseres som beskyttet kyst/fjord. Økologisk tilstand i vannforekomsten er god, og kjemisk tilstand er «oppnår ikke god». Forekomsten er middels påvirket av avrenning fra industri i Dusavik og Mekjarvik, og har risikostatus basert på overskridende konsentrasjoner av prioriterte stoffer i analyserte bunnsedimenter.

Bunnforhold og sediment

Det ble gjennomført sedimentundersøkelser i området i august 2014³, der det ble tatt vellykkede grabbprøver ved 10 av 12 prøvestasjoner. På bakgrunn av undersøkelsene ble hele planområdet friskmeldt mht. forurensning, etter kriteriene i Miljødirektoratets risikoveileder TA-2230/2007. To av prøvestasjonene er lokalisert innenfor det omsøkte utfyllingsområdet, og undersøkelsene indikerer at sedimentene ved disse stasjonene tilsvarer tilstandsklasse I (bakgrunnsnivå) og II (god) for alle analyserte elementer og forbindelser.

Undersøkelsene tyder også på at bunnsedimentene i hovedsak består av sand og grovere sedimenter, med et lavt innhold av finstoff og organisk materiale.

Relevante høringsuttalelser til reguleringsplan 2010006

Søknaden ble ikke lagt ut på høring i forbindelse med saksbehandling etter forurensningsloven og forurensningsforskriften. Følgende høringsuttalelser med relevans til utfyllingssaken ble gitt i forbindelse med reguleringsplan (planid: 2010006).

Fiskeridirektoratet region sør

Fiskeridirektoratet peker på utslipp av miljøskadelige stoffer, spredning av finstøv og trykkbølger som faktorer som kan få negative konsekvenser for de interessene de ivaretar. De ber om at det benyttes siltskjørt under utfylling, og at det må utvises særlig aktsomhet ved utfylling i forurensete sedimenter. Videre ber de om at de avbøtende tiltakene i kapittel 8.4 i konsekvensutredningen (KU) følges opp.

Fiskarlaget Vest

Fiskarlaget vest påpeker at det er viktig at det settes i verk tiltak for å hindre spredning av forurensning dersom sjøbunnen i området er forurenset. Det må også bli iverksatt tiltak for å hindre støvspredding under arbeidet med utfylling i sjø, og at utfylling ikke bør foregå i gyteperioden til

² Temakart-Rogaland, temalag Natur – Viktige naturtyper. Hentet fra: www.temakart-rogaland.no, 11.11.2015.

³ Norconsult, 2014. Mekjarvik | Sedimentundersøkelse. Oppdragsnr. 5111687. SHA/YM-084.

torsk. De nevner videre at det må etableres et overvåkningsprogram, både for utslipp til sjø og luft, samt en plan for eventuelle tiltak.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelser

Kommentarer til Fiskeridirektoratet region sør

Sedimentene i utfyllingsområdet er ikke forurenset. Tiltakshaver planlegger tiltak for å hindre støvplager ved massetransport. Vedrørende bruk av siltskjørt viser vi til vurdering av metode. Fylkesmannen har vurdert avbøtende tiltak som beskrevet i KU pkt. 8.4 og vi viser til fastsatte vilkår.

Kommentarer til Fiskarlaget vest

Viser til vår kommentar til Fiskeridirektoratet region sør. Vedrørende gyteperioden til torsk viser vi til fastsatte vilkår.

Fylkesmannens vurdering

Rettslig grunnlag

Fylkesmannen har vurdert søknaden ut fra de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører, jf. forurensningsloven § 11. Vannforskriften § 4 og naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelsen etter forurensningsloven.

Bruk av best tilgjengelige teknikker (BAT)

Våre vurderinger og krav er basert på prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker, jf. forurensningsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet der dette er relevant. Beslutninger skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på «føre-var-prinsippet». Vurderingene gjelder arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Vannforskriften

Vannforskriften fastsetter miljømål for vannforekomster, og deler forekomstene inn i fem tilstandsklasser. Miljømålene i vannforskriften § 4 innebærer at tilstanden i vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, og forbedres med mål om å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand. Dersom tiltaket fører til at vannforekomsten «Byfjorden-Åmøyfjorden» endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Miljømålene skal nås, og forringelse er ikke tillatt med mindre vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt, jf. § 12. Fylkesmannen har derfor vurdert om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi det planlagte tiltaket tillatelse etter forurensningsloven.

Miljøpåvirkning

Partikkelspredning

Bunnsedimentene i tiltaksområdet består av lite finstoff og organisk materiale, og på grunn av dette forventes partikkelspredningen fra sjøbunnen å være ubetydelig. Det kan derimot forventes å forekomme betydelig spredning av finstoff fra sprengsteinsmassene av fyllitt. Selv om sedimentene

ikke er forurenset kan partikkelspredning i seg selv ha skadelig effekt på det marine miljø. Partikler fra sprengsteinsmasser er skarpere enn naturlige partikler, og forventes å ha et større skadepotensiale på fisk og andre marine organismer. Strømforholdene i området kan føre til at finkornede partikler kan nå gyteområdet mot nordvest, samt de viktige naturtypene i Randbergbukta. Fylkesmannen vurderer imidlertid at den store moloen ved Mekjarvik vil hindre/begrense nedslamming av naturtypene i Randbergbukta, dersom det vil forekomme betydelig partikkelspredning i nordvestgående retning.

Spredning av arsen

Tidligere beregninger⁴ av potensialet for utlekking og utfelling av arsen fra fyllittmasser i Stavangerområdet, konkluderer med at dette ikke vil medføre en uakseptabel miljørisiko.

Spredning av nitrogenforbindelser

Utfylling med sprengstein vil føre til utslipp av nitrogenforbindelser fra sprengstoffrester i massene. Norconsult⁵ har vurdert potensialet for spredning av nitrogenforbindelser fra utfyllingsområdet til ålegrassamfunnet i Randbergbukta, og forventer at konsentrasjonene her vil være fortennet til tilstandsklasse II eller lavere. Tilførsel av nitrogen fra utfyllingsarbeidet forventes derfor ikke å ha negativ effekt på ålegrasforekomsten.

Spredning av plast

Tunnelmassene som skal benyttes inneholder ikke armeringsfiber av plast. Utfylling med sprengsteinsmasser kan imidlertid føre til spredning av skyteledninger i plast.

Samlet miljøbelastning

Omsøkt tiltak kan føre til partikkelspredning som kan være til skade eller ulempe for det marine miljø, jf. «føre-var-prinsippet» i naturmangfoldloven § 9. Spredningen vil i hovedsak være begrenset til partikler fra utfyllingsmassene, siden sjøbunnen i området består av lite finkornet materiale. Partikkelspredning som følge av tiltaket kan ha negative konsekvenser for fisk, og potensielt også for viktige naturtyper i Randbergbukta. Det vurderes i dette tilfellet som særlig viktig å verne det nærliggende gyteområdet for torsk, spesielt i gyteperioden.

Utfylling med tunnelmasser utgjør en risiko for spredning av nitrogenforbindelser, men det antas at eventuelt skadelige konsentrasjoner vil begrenses til lokalt i utfyllingsområdet, og raskt tynnes ut i vannmassene. Arbeidene medfører også en risiko for spredning av skyteledninger i plast.

På bakgrunn av planlagt utførelse, varighet av arbeidene og sedimentenes tilstand, mener Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket utgjør en liten risiko for forringelse av vannforekomsten som helhet, jf. miljømålet i vannforskriften § 4, forutsatt at det utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Metode

Søker har planlagt tiltak som støvbinding og feiebiler for å hindre støvplager ved massetransport. Siltgardin er vurdert som uegnet grunnet dybde- og strømforholdene i området. Søker har heller ikke planlagt overvåkning av vannkvalitet eller naturverdier i forbindelse med tiltaket.

Fylkesmannen sier seg enig i vurderingen om siltgardin. Dybden i området vanskeliggjør også alternative avbøtende tiltak mot partikkelspredning jf. KU pkt. 8.4. Siden det ikke er mulig å gjennomføre avbøtende tiltak for å hindre partikkelspredning, er vår vurdering at vannmassene må overvåkes i gyteperioden, for å redusere skadevirkningene på torsk. Med hensyn til «føre-var-

⁴ Norconsult, 2013. Utfyllingssøknad Buøy [E03] | Næringsområde Buøy og anleggsveg i Bangarvågen. Dok.nr.: SHA/YM-038. Rev.02.

⁵ Norconsult, 2014. Utfylling Mekjarvik – Vurdering av nitrogenspredning. Notat. SHA/YM-089. 05.11.2014.

prinsippet» i naturmangfoldloven § 9, vil Fylkesmannen derfor stille krav til turbiditetsmålinger med grenseverdier i perioden januar-april. Ved overskridelse av fastsatt grenseverdi må utfylling i sjø umiddelbart stanses til det igjen oppnås akseptable verdier.

Det blir i tillegg satt krav om bruk av lense under utfyllingsarbeidene, samt rutiner for effektiv oppsamling av skyteledninger i plast.

Statens vegvesen har en generell plikt til å unngå forurensning, jf. forurensningsloven § 7, og må derfor kontinuerlig føre tilsyn med at det ikke forekommer uventet og/eller unormal forurensning som følge av arbeidene ved Harestad/Mekjarvik sør.

Konklusjon

Vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7, tilsier at naturen i området kan bli negativt påvirket. Tiltaket er i samsvar med reguleringsbestemmelsene i området, og har samfunnsnyttig verdi. Fylkesmannen finner derfor å kunne gi tillatelse til utfyllingsarbeidene ved Harestad/Mekjarvik sør på visse vilkår. Tillatelsen er begrunnet i at tiltaket ikke vil medføre uakseptable miljøpåvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknaden av 17.07.2015, søknadsvedlegg, samt opplysninger fremkommet under saksbehandling.

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av omsøkt tiltak ved Harestad plassere anleggsarbeidene i en risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensiale som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av arbeidets omfang, lokale forhold, samt de opplysningene som er fremkommet av søknad og i søknadsprosessen, blir anlegget plassert i **risikoklasse 3**. Plasseringer i risikoklasse gir føringer for rutinemessig, formell kontakt mellom Statens vegvesen og Fylkesmannen.

Vedtak

Med hjemmel i lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11 jf. § 16, og i henhold til forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) § 22-6, gir Fylkesmannen i Rogaland på visse vilkår Statens vegvesen Region vest tillatelse til utfylling i sjø ved Harestad/Mekjarvik sør, Randaberg kommune.

Tillatelsen gjelder utfylling av $700\,000 \pm 70\,000 \text{ m}^3$ sprengstein, over et sjøbunnsareal på $40\,000 \pm 10\,000 \text{ m}^2$.

Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles nedenfor vilkår om tiltak for å begrense eventuell forurensning, og for å motvirke skader på det marine miljø.

Vilkår

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 blir det stilt følgende vilkår for tillatelsen. Vilkårene er nummerert for å lette den planlagte rapporteringen, særlig med tanke på avvik.

1. Statens vegvesen Region vest (SVV) er ansvarlig for at tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere dem som skal gjennomføre arbeidene i sjø om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidene. Det er videre SVV sitt ansvar å sørge for å fremskaffe alle nødvendige opplysninger slik at arbeidet kan gjennomføres tilfredsstillende og i henhold til tillatelsen. SVV skal gi beskjed til Fylkesmannen når arbeidene i sjø starter.
2. I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, plikter SVV å påse at det etableres internkontroll som sikrer at kravene i denne tillatelsen overholdes, slik at arbeidet kan revideres. Fylkesmannen skal ha uhindret adgang til anleggsarbeidene, dokumenter, mm., for å kunne føre tilsyn med aktivitetene.
3. Det skal gjennomføres tiltak for å hindre støvplager ved massetransport.
4. Det skal iverksettes tiltak som hindrer spredning av skyteledninger i plast:
 - 4.1. Utfyllingsområdet skal til en hver tid omkranses av lenser.
 - 4.2. Flytende plastrester langs lensene skal daglig samles opp.
 - 4.3. Oppsamlingsarbeidet skal kontrolleres og dokumenteres av SVV.
5. Arbeidene i sjø skal utføres på en måte som minimerer skade på det marine miljø:
 - 5.1. Utfyllingsmassene skal bestå av rene sprengsteinsmasser.
 - 5.2. Arbeidene i sjø skal utføres på en måte som minimerer partikkelspredning.
 - 5.3. Fyllingsskråninger skal sikres mot utrasing, både underveis i arbeidene og etter ferdigstilling av utfyllingen.
6. Vannmassene skal overvåkes mht. partikkelspredning i gyteperioden for torsk:
 - 6.1. Det skal gjennomføres kontinuerlige turbiditetsmålinger utenfor utfyllingsområdet i retning nordvest, mot viktige marine naturtyper og gyteområdet for torsk, i perioden f.o.m. januar t.o.m. april. Plassering av målestasjoner og referansestasjon skal godkjennes av Fylkesmannen før arbeidet starter.
 - 6.2. Grenseverdi for turbiditet settes til 10 NTU over verdi ved referansestasjon.
 - 6.3. Ved overskridelse av grenseverdi, jf. vilkår 6.2, skal arbeidene i sjø midlertidig stoppes til turbiditetsverdiene når et akseptabelt nivå.
 - 6.4. SVV er ansvarlig for at måleutstyr blir vedlikeholdt med en tilstrekkelig frekvens, slik at måleverdiene er representative for turbiditeten i vannmassene.

7. Støy fra utfyllingsarbeidene og/eller anleggstrafikk skal ikke overskride grenseverdiene i Klima- og miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging» (T-1442/2012).
8. Dersom det påtreffes kulturhistorisk materiale (glass, keramikk, vrakdelar, bearbeidet flint, etc.) må arbeidet stanses og Museum Stavanger AS og Rogaland fylkeskommune varsles, jf. lov om kulturminner §§ 8 og 14 tredje ledd.
9. Før anleggsarbeidene starter, må SVV ha etablert en beredskapsplan som skal gjennomføres straks ved hendelser som medfører akutt forurensning.
10. Ved avvik fra vilkår i denne tillatelsen eller andre uventede hendelser som berører ytre miljø, er SVV ansvarlig for at Fylkesmannen varsles umiddelbart.
11. Når arbeidet er ferdig skal SVV utarbeide en rapport der samtlige resultater fra arbeidene presenteres, og hvor en dokumenterer at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt. Eventuelle avvik skal begrunnes og dokumenteres. Rapporten sendes Fylkesmannen innen 8 uker etter at arbeidet er avsluttet.
12. Tillatelsen gjelder fra dags dato og inntil utfyllingsarbeidene er endelig avsluttet.

Vi vil understreke at all forurensning fra arbeidene ved Harestad/Mekjarvik sør isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Varsel om gebyr for saksbehandling

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelse etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning, jf. kapittel 39 i forurensningsforskriften. Vår behandling av denne saken har medført en ressursbruk tilsvarende gebyrsats 4, jf. § 39-4. Statens vegvesen Region vest skal derfor betale et gebyr på kr **21 000,-** for Fylkesmannens behandling av saken.

Etterhåndskunngjøring

Tillatelsen og søknadsdokumentene vil bli lagt ut til offentlig ettersyn på Fylkesmannen i Rogaland sine internettsider, www.fylkesmannen.no/rogaland under «Miljø og klima» og «Høyringar». Tillatelsen vil også bli kunngjort i Stavanger Aftenblad og Bygdebladet for søkers regning.

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra melding om vedtaket er mottatt. En eventuell, begrunnet klage stiles til Miljødirektoratet, og sendes Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59 Sentrum, 4001 Stavanger, eller til fmropost@fylkesmannen.no.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Linda Thorsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Linda Thorsen
Saksbehandler telefon: 5156891616
E-post: fmrolth@fylkesmannen.no

Kopi til:

Randaberg kommune	Postboks 40	4096	Randaberg
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	Stavanger
Stavangerregionen Havn IKS	Strandkaaien 46	4005	Stavanger
Museum Stavanger AS	Muségata 16	4010	Stavanger
Fiskeridirektoratet region sør	Postboks 185 Sentrum	5804	Bergen
Fiskarlaget Vest	Slottsgaten 3	5003	Bergen